

رابطه رضایتمندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض والدین با پیشرفت تحصیلی فرزندان

فاطمه سادات دیباجی فروشانی*

دکتر سوزان امامی پور**

دکتر غلامرضا محمودی***

چکیده

در پژوهش حاضر، رابطه رضایتمندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض والدین با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دختر دوره دبیرستان های شهر تهران مورد بررسی قرار گرفته است. برای این منظور، تعداد ۲۵۰ مادر دارای فرزند دختر مقطع دبیرستان از طریق نمونه گیری در دسترس در دو گروه مناطق ۱ تا ۱۰ و ۱۱ تا ۲۰ تهران انتخاب شدند. برای جمع آوری اطلاعات از پرسشنامه های رضایتمندی زناشویی انریچ (۱۹۸۸)، راهبردهای حل تعارض اشتراوس (۱۹۷۹) و معدل نیمسال گذشته دانش آموزان جهت سنجش پیشرفت تحصیلی آنان استفاده شد. پژوهش حاضر از نوع تحقیقات همبستگی بود. در تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از روش رگرسیون مشخص شد: - بین رضایتمندی زناشویی مادران و پیشرفت تحصیلی فرزندان، رابطه مثبت معنی دار دارد. - راهبرد حل تعارض سوء رفتار والدین (مادر و پدر) با پیشرفت تحصیلی فرزندان، رابطه منفی معنی دار دارد. - راهبرد حل تعارض سوء رفتار همسر (پدر) پیش بینی کننده پیشرفت تحصیلی پایین فرزندان است.

واژگان کلیدی: رضایتمندی زناشویی، راهبردهای حل تعارض، پیشرفت تحصیلی

مقدمه

از میان عوامل اجتماعی زیادی که در پرورش فرزند سهم دارند، خانواده بدون شک اهمیتی اساسی دارد، چرا که خانواده اولین و قدیمی ترین محل ارتباط اجتماعی فرزند به شمار می رود. کنش متقابل و رابطه عاطفی بین کودک و والدین به انتظارات و واکنشهای آینده کودک شکل می دهند (هترینگتون و پارک^۱، ترجمه طهوریان و همکاران، ۱۳۷۳). هنگامی که والدین برای فرزندان یک محیط مطمئن و آرامش بخش فراهم کنند، فرزندان نیز همه استعدادها و توانایی هایشان را بکار می گیرند و نتایج مطلوب از مساعی خود بدست می آورند (گارندی^۲، ترجمه بخشی، ۱۳۷۶).

خانواده سیستمی پویاست که از روابط وابسته به هم تشکیل شده و در بطن موقعیت های اجتماعی - فرهنگی و اقتصادی قرار دارد. همه این عوامل بر نحوه تغییر کردن خانواده در طول زمان تأثیر می گذارد. پژوهشگران نوین، خانواده را به صورت مجموعه ای از روابط و وابسته به هم در نظر می گیرند و برطبق نظریه سیستم های بوم شناختی، رفتارهای هر عضو خانواده بر رفتارهای سایر اعضا تأثیر می گذارد و این تأثیرات دو جهتی (دوسویه) هستند. ارتباط محبت آمیز و صبورانه پاسخهای یاری گرانه و مسالمت آمیز را فرا می خواند و تندی و ناشکیبایی رفتار خشم آگین و مخالفت را بر می انگیزد. هریک از این واکنشها به نوبه خود حلقه جدیدی را در زنجیره تعاملی بوجود می آورد. در مورد اول پیام مثبت ادامه می یابد و در مورد دوم پیام منفی یا اجتماعی روی می دهد (برک^۳، ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۵).

این نکته مهم را باید بخاطر سپرد که والدین با یکدیگر و با فرزندانیشان رابطه دارند. آنها به منزله سرچشمه های رفاه و حمایت جسمی و روحی متقابل می باشند. خانه ای که محیط آن ویژگی های چون نزاع، سرزنش و ناسازگاری دارد بر والدین و فرزندان، هر دو اثرات زیانباری می گذارد. نزاعهای شدید بین والدین، احساسات منفی کودکان را به دنبال می آورد (پدرسون، اندرسون و کاین^۴، ۱۹۷۷). رشد مطلوب شناختی و رشد اجتماعی فرزندان با قابلیت پیش بینی و نظم و ترتیب محیط خانه ارتباط دارد. در خانه هایی که هر چیزی موقع و مکان خودش را دارد، جریانهای روزمره زندگی منظم هستند و مکان آرام برای درس خواندن موجود است (برادلی و کالدول^۵، ۱۹۷۶).

پژوهشها حاکی از آنست که رضایتمندی زناشویی با سبکهای حل تعارض همبستگی بالایی دارد (گاتمن^۶، ۱۹۹۴). گاتمن بیان کرد که سبک روابط زوجها بخصوص هنگامی که به تعارض می پردازند، می تواند شاخص قوی در طول مدت ازدواج به عنوان احساس رضایتمندی در ازدواج مطرح شود (استویر^۷، ۲۰۰۵).

اختلاف و گفتگو در جریان زندگی زناشویی طبیعی است و راهبردهای مثبت حل تعارض تأثیر مثبتی بر روابط دارند. راهبردهای گفتگوهای سازگارانه و مستقیم به زوجها کمک می کند تا موضع گیری مثبتی داشته باشند. احساسات و موقعیت ها را نشان دهند، در جستجوی موافقت طرف مقابل باشند. با هم بر روی مسائل به توافق برسند و به یکدیگر اعتماد کنند (کاناری و کاپچ^۸، ۱۹۸۸) و در نتیجه آنها قادرند احساس موفقیت

¹ - Hetherington & park

² - Garendi

³ -Berk

⁴ - Pederson, Anderson & Cain

⁵ - Bradley & Caldwell

⁶ -Gottman

⁷ -Steuber

⁸ - Canary& Cupach

حاکمی از تسلط بر مشکلات را به یاری هم و در حالی که در یک تیم قرار گرفته اند، داشته باشند (کلترن^۱، ۱۹۹۰، گیلبرت^۲، ۱۹۸۵). در مقابل گفتگوهای خشن باعث کاهش رضایتمندی زناشویی می‌گردد. گفتگوهای خشن به هر تلاش غیرمستقیم، منفی یا خشن در طی تعامل با طرف مقابل به منظور تصمیم‌گیری مؤثر را می‌گویند (استنور، ۲۰۰۵).

در واقع اگر زوجها یاد بگیرند که چگونه ارتباط مؤثر برقرار کنند، شانس بیشتری دارند که رضایتمندی را تجربه کنند. افرادی که رفتارها و واکنشهای مثبت را هنگام گفتگوها و در حین پرسیدن جزئیات گفتگو نشان می‌دهند، نگرانشان واقعی است و واکنشهای مثبت معمولاً باعث سرزندگی، شادابی و هیجان و جذابیت و جالب بودن روابط می‌شود (کاناری و استافورد^۳، ۱۹۹۴).

والدین صمیمی باعث می‌شوند فرزندان درباره خودشان احساس مثبتی داشته باشند و این به امنیت، عزت نفس و کاهش اضطراب و تنش در آنها منجر و موجب یادگیری فرزندان می‌شود (هترینگتون و پارک، ترجمه طهوریان و همکاران، ۱۳۷۳).

در حال حاضر، بهبود وضعیت تحصیلی دانش‌آموزان یکی از اهداف اساسی نظام‌های آموزش و پرورش معاصر است. از حدود یک قرن گذشته و با پدیدآیی رشته‌های تخصصی روانشناسی تربیتی و علوم تربیتی مطالعه پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان و عوامل مؤثر بر آن بخش برجسته‌ای از پژوهشهای متخصصان این دو رشته را تشکیل داده است. برای نمونه اسمیت^۴ و همکاران (۲۰۰۳) کارهای پژوهشی منتشر شده در پنج نشریه معتبر روانشناسی تربیتی مانند مجله روانشناسی تربیتی یا مجله روانشناسی تربیتی معاصر را طی دو دوره در سالهای ۱۹۹۱ الی ۱۹۹۶ و ۱۹۹۷ الی ۲۰۰۱ بررسی کردند و نشان دادند که در دوره اول موضوع پیشرفت تحصیلی در رتبه پنجم و در طی دوره دوم با ۷۳ مورد و ۱۱ درصد در رتبه چهارم پس از موضوعات خواندن - سواد، انگیزش و نظریه‌های یادگیری قرار دارد (به نقل از ثقفی، ۱۳۸۵).

در این حیطه پژوهشگران به متغیرهای فردی، خانوادگی، روشها و راهبردهایی می‌اندیشند که پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان را در تمام دوره‌های تحصیلی افزون کنند. امروزه یکی از بزرگترین فرصتها و چالشهای مدرسه در همه دوره‌های تحصیلی یاری کردن دانش‌آموزان برای پیشرفت تحصیلی است. ضرورت انجام پژوهش برای شناسایی متغیرهای مؤثر بر پیشرفت تحصیلی وجود دارد. در بین این متغیرها عوامل ادراک دانش‌آموز از جو خانواده و حمایت والدین در امر تحصیل شایان توجه هستند (ثقفی، ۱۳۸۵).

آندرسون^۵ (۱۹۸۷) در مطالعه‌ای بر روی دانش‌آموزان دبیرستانی نشان داد که متغیرهای جنسیت، قومیت، تحصیلات پدر، درگیری تحصیلی والدین، احساس تنیدگی برای پیشرفت و مفهوم خود، پیش بین‌های مناسبی برای پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان هستند. کولمن^۶ (۱۹۹۳) در بررسی عوامل خانوادگی و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی اعلام کرد که عوامل خانوادگی مانند پذیرش فرزند، انتظار والدین از موفقیت فرزندان و تعامل والدین با فرزند با انگیزش پیشرفت تحصیلی ارتباط دارند. کوتولیس و کامپ بل^۷ (۲۰۰۱) اثرات محیط خانواده و انگیزش را بر روی پیشرفت دانش‌آموزان دبیرستانی بررسی کردند و نتایج مثبت معناداری به

¹ -Coltrane

² -Gilbert

³ - Stafford

⁴ - Smith

⁵ -Anderson

⁶ - Colmen

⁷ - Koutsoulis & Campbell

دست آوردند. مارچانت^۱ و همکاران (۲۰۰۱) رابطه بین متغیرهای خانوادگی و مدرسه را با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بررسی کردند و دریافتند که در بافت خانواده عواملی از قبیل انتظارات و مسئولیت پذیری والدین، ارزش ها و درگیری والدین و در بافت مدرسه، مسئولیت پذیری معلمان در پیشرفت تحصیلی آن ها مؤثر است.

گونزالس پندا^۲ و همکاران (۲۰۰۲) رابطه بین متغیرهای درگیری والدین و ویژگی های فردی دانش آموزان مانند انگیزش و استعداد را با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دبیرستانی اسپانیایی بررسی کردند و نتیجه گرفتند که درگیری والدینی به صورت مستقیم با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه دارد. با توجه به مطالب فوق مسأله اساسی در پژوهش حاضر این است که رضایتمندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض والدین در پیش بینی کننده پیشرفت تحصیلی فرزندان چه سهمی دارد؟ فرضیه های پژوهش عبارتند از:

۱- رضایتمندی زناشویی مادران با پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه دارد.

۲- راهبردهای حل تعارض والدین با پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه دارد.

روش

جامعه پژوهش حاضر مشتمل بر زنان متأهل دارای فرزند دختر بود که در دوره تحصیلی اول تا سوم دبیرستان در سال تحصیلی ۸۷-۸۶ در شهر تهران تحصیل می کردند. پژوهش حاضر از نوع همبستگی است. با توجه به این که لیندمن و همکاران (۱۹۸۰) تأکید می کنند حجم گروه نمونه در تحلیل رگرسیون چند متغیری دست کم ۱۰۰ و یا ۲۰ برابر تعداد متغیرها باشد (به نقل از هومن، ۱۳۸۰). بنابراین، حجم نمونه در پژوهش حاضر ۲۵۰ نفر تعیین شد که ۱۲۵ نفر از مناطق ۱ تا ۱۰ شهر تهران و ۱۲۵ نفر از مناطق ۱۱ تا ۲۰ تهران انتخاب گردید. کلیه افراد نمونه آماری از سطوح مختلف تحصیلی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی انتخاب شدند، لذا برای دستیابی به گروه نمونه از مکانهای گوناگونی از سطح شهر استفاده شد که عبارتند از مادران شرکت کننده در جلسات انجمن اولیا و مربیان و مراجعین به بیمارستانها. روش نمونه گیری در این پژوهش، روش نمونه گیری در دسترس است. قابل ذکر است، به دلیل مخالفت کارشناسان آموزش و پرورش مبنی بر نامناسب بودن برخی سؤالات از سوی آنان و عدم امکان حذف سؤالات، پژوهشگر مجبور به استفاده از روش نمونه گیری در دسترس به جای روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای بود.

پرسشنامه رضایتمندی زناشویی: از مقیاس سنجش رابطه (RAS)^۳ انریچ در سال ۱۹۸۸ به منظور اندازه گیری رضایتمندی روابط رمانتیک ساخته این مقیاس شامل ۱۴ سوال است که آزمودنی براساس مقیاس لیکرت ۷ درجه ای به آن پاسخ می دهد. شیوه نمره گذاری پرسشنامه به این صورت است که بعد از معکوس کردن سؤالات ۴ و ۷ مجموع نمرات سؤالات با یکدیگر جمع شد و میانگین آنها محاسبه می شود. ثبات درونی سؤالات با استفاده از روش آلفای کرانباخ $\alpha = 0/89$ برای زنان و $\alpha = 0/84$ برای مردان به دست آمده است (بانز^۴، ۲۰۰۴). پایایی رضایتمندی زناشویی در پژوهش حاضر ۰/۹۳ به دست آمد.

^۱ - Marchant

^۲ - Gonzales- Pienda

^۳ - relationship assessment scale (RAS)

^۴ -Banse

پرسشنامه راهبردهای حل تعارض برای سنجش راهبردهای حل تعارض (CTS)^۱ توسط اشتراوس در سال ۱۹۷۹ طراحی شده و مشتمل بر ۲۸ سؤال است که براساس مقیاس لیکرت از ۱ تا ۷ نمره گذاری می شود. این پرسشنامه دارای ۵ خرده مقیاس به شرح زیر می باشد:

گفتگو، غفلت، گذشت، خاتمه دادن و سوءرفتار. آزمودنی به هریک از سؤالات به دو صورت پاسخهای مربوط به خود و پاسخهای مربوط به همسر پاسخ می دهد.

در پژوهش حاضر کمترین و بیشترین ضرایب آلفای کرانباخ خرده مقیاس های پرسشنامه راهبردهای حل تعارض به ترتیب برای خرده مقیاس کلامی ۰/۴۷ و برای خرده مقیاس سوء رفتار ۰/۹۳ به دست آمد.

برای اندازه گیری پیشرفت تحصیلی از معدل نیمسال گذشته دانش آموز استفاده شد که شامل میانگین دروس پایه ای است که به صورت کتبی امتحان داده بود.

اجرای این پژوهش حدود ۲ ماه به طول انجامید. نخست توضیحاتی درباره پژوهش و محرمانه بودن اطلاعات آنان به شرکت کنندگان داده شد. بیشترین تعداد پرسشنامه ها در حضور پژوهشگر پاسخ داده شدند و تعداد کمی به دلیل مشغله افراد پاسخ دهنده به آنها سپرده شد تا پس از پاسخگویی، آنها را باز گردانند. در هنگام بازگشت، پرسشنامه ها در مقابل افراد بررسی شد و اگر سؤالی بدون پاسخ بود از آنان خواسته شد که دوباره به سؤال موردنظر پاسخ دهند.

یافته ها

به منظور بررسی رابطه بین رضایتمندی زناشویی مادران با پیشرفت تحصیلی فرزندان ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شد. نتایج در جدول (۱) ارائه شده است.

جدول ۱- نتایج ضریب همبستگی برای رابطه رضایتمندی زناشویی مادران با پیشرفت تحصیلی فرزندان

شاخص آماری	تعداد	ضریب همبستگی	ضریب تعیین	سطح معنی داری
رضایتمندی زناشویی - پیشرفت تحصیلی	۲۵۰	۰/۱۷۴	۳/۰۳٪	۰/۰۱

نتایج جدول (۱) نشان می دهد ضریب همبستگی محاسبه شده بین رضایتمندی زناشویی مادران با پیشرفت تحصیلی فرزندان در سطح ۰/۰۱ معنادار است، بنابراین می توان چنین نتیجه گیری کرد که بین رضایتمندی زناشویی مادران با پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه معنی دار وجود دارد. از آنجایی که این رابطه مثبت است پس با رضایتمندی زناشویی مادران، پیشرفت تحصیلی فرزندان نیز افزایش می یابد و بالعکس. همچنین ضریب تعیین محاسبه شده نشانگر آن است که ۳/۰۳ درصد پیشرفت تحصیلی فرزندان توسط رضایتمندی زناشویی مادران تبیین می شود.

به منظور بررسی رابطه بین راهبردهای حل تعارض والدین با پیشرفت تحصیلی فرزندان ضریب همبستگی پیرسون محاسبه شد. نتایج در جدول (۲) ارائه شده است.

^۱-conflict tactic scale (CTS)

جدول ۲- ضریب همبستگی بین راهبردهای حل تعارض والدین و پیشرفت تحصیلی

شوهر (پدر)		زن (مادر)		تعارض		راهبردهای تعارض	
سوء رفتار	سوء رفتار	سوء رفتار	سوء رفتار	سوء رفتار	سوء رفتار	سوء رفتار	سوء رفتار
گفتگو	گفتگو	گفتگو	گفتگو	گفتگو	گفتگو	گفتگو	گفتگو
غفلت	غفلت	غفلت	غفلت	غفلت	غفلت	غفلت	غفلت
گذشت	گذشت	گذشت	گذشت	گذشت	گذشت	گذشت	گذشت
خاتمه	خاتمه	خاتمه	خاتمه	خاتمه	خاتمه	خاتمه	خاتمه
همبستگی	همبستگی	همبستگی	همبستگی	همبستگی	همبستگی	همبستگی	همبستگی
پیرسون	پیرسون	پیرسون	پیرسون	پیرسون	پیرسون	پیرسون	پیرسون

*= P<0.01

نتایج جدول (۲) نشان می‌دهد فقط ضرایب همبستگی محاسبه شده بین راهبرد حل تعارض سوء رفتار مادر و پدر با پیشرفت تحصیلی فرزندان در سطح 0.01 معنادار است. با توجه به اینکه این رابطه منفی است بنابراین با افزایش راهبرد سوء رفتار مادر و پدر، پیشرفت تحصیلی فرزندان کاهش می‌یابد و بالعکس. همین طور ضریب تعیین محاسبه شده نشانگر آن است 3/24 درصد پیشرفت تحصیلی فرزندان توسط سوء رفتار پدر و 2/40 درصد توسط سوء رفتار مادر تبیین می‌شود.

از روش تحلیل رگرسیون چند گانه برای بررسی سهم متغیرهای رضایتمندی زناشویی مادران و راهبردهای حل تعارض والدین در پیش بینی پیشرفت تحصیلی فرزندان استفاده شد. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل رگرسیون چند گانه با استفاده از روش گام به گام در جدول (۳) ارائه شده است.

جدول ۳- خلاصه نتایج مدل رگرسیون برای پیش بینی پیشرفت تحصیلی بر حسب رضایتمندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض

منبع تغییرات	مجموع مربعات	درجه آزادی	F	سطح معنی داری	R	R ²
رگرسیون	24/69	1	8/27	0/004	0/180	0/032
باقیمانده	740/48	248				
جمع	765/17	249				

نتایج جدول (۳) نشان می‌دهند میزان F مشاهده شده معنی دار است (P<0.01) با توجه به اینکه R²، درصد واریانس مشترک رضایتمندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض در پیش بینی پیشرفت تحصیلی فرزندان است لذا مدل رگرسیون خطی معنی دار و در نتیجه حداقل یکی از متغیرهای رضایتمندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض با پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه خطی معنی دار دارد. با توجه به معنی دار بودن رابطه بین متغیرهای پیش‌بین (رضایتمندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض) و متغیر ملاک (پیشرفت تحصیلی فرزندان) نتایج برآورد مدل معنی دار در قالب جدول ضرایب رگرسیون در جدول (۴) ارائه شده است.

جدول ۴- نتایج ضرایب رگرسیون و آزمون معنی داری

متغیر	b	خطای معیار	Beta	t آماره	سطح معنی داری
ثابت	۱۷/۶۹	۰/۱۷۵		۱۰۱/۲۷۸	۰/۰۰۱
سوء رفتار همسر (پدر)	-۰/۲۱۴	۰/۰۷۴	-۰/۱۸۰	-۲/۸۷۶	۰/۰۰۴

نتایج جدول (۴) نشان می دهد از بین متغیر های رضایتمندی زناشویی و راهبردهای حل تعارض والدین فقط ضریب رگرسیون راهبرد حل تعارض سوء رفتار پدر [-۰/۲۱۴] و با توجه به معنی داری آماره t می تواند پیشرفت تحصیلی فرزندان را پیش بینی کند. به این ترتیب، با افزایش راهبرد حل تعارض سوء رفتار پدر، پیشرفت تحصیلی فرزندان کاهش می یابد.

بحث

یافته های پژوهش نشان داد رضایتمندی زناشویی مادران با پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه دارد و با افزایش رضایتمندی زناشویی، پیشرفت تحصیلی فرزندان، افزایش می یابد و بالعکس. این یافته با نتایج پژوهشهای مربوط به تاثیر عوامل خانوادگی بر پیشرفت تحصیلی فرزندان نظیر گولمن (۱۹۹۳)، کوتولیس و کامپ بل (۱۹۹۳) و مارچانت و همکاران (۲۰۰۱) همخوانی دارد.

مادرانی که با همسرشان روابط رضایتبخش و تفاهم دارند، این رضایتمندی در بیشتر ابعاد زندگی فردی و اجتماعی آنان تأثیر می گذارد و ایفای نقش والدینی را برایشان آسان می سازد (کامینگ^۱ و همکاران، ۱۹۹۷). رابطه رضایت بخش بین زوجین باعث می شود از بوجود آمدن مشکل در خانواده هراسی نداشته باشند، چرا که می دانند می توانند مشکلات را با کمک یکدیگر حل کنند (فتحی آشتیانی و احمدی، ۱۳۸۴) و لذت و آسایش در کنار هم بودن و مسأله گشایی مشترک را تجربه نمایند، در نتیجه محیط امنی برای فرزندانشان مهیا می سازند (برک، ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۵). همچنین، یافته های پژوهش نشان داد از بین راهبردهای حل تعارض، راهبرد سوء رفتار والدین با پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه منفی دارد. راهبرد حل تعارض سوء رفتار پدر می تواند پیشرفت تحصیلی فرزندان را پیش بینی کند. به طوری که با افزایش راهبرد حل تعارض سوء رفتار پدر، پیشرفت تحصیلی فرزندان کاهش می یابد. مسائلی مانند رفتار و گفتگوهای خشن (استئوبر، ۲۰۰۵) و داشتن انعطاف نا پذیر و تعصبات شخصی در اغلب ازدواجها موجب نارضایتی زوجین می شود (حیدری، مظاهری و پوراعتماد، ۱۳۸۴). زمانی که فشارهای روانی مانند ناهماهنگی زناشویی بر زوجین حاکم است، ممکن است برخی از والدین به علت اضطراب و احتیاجات روحی خودشان، غفلت و سوء رفتار را در مورد فرزندان نشان به کار گیرند (هترینگتون و پارک، ترجمه طهوریان و همکاران، ۱۳۷۳). در شرایط خانوادگی که فرزندان مورد بد رفتاری قرار می گیرند، خودگردانی هیجانی، همدلی، همدردی، خودپنداره و مهارت های اجتماعی آنان آسیب می بیند و ممکن است به مرور زمان مشکلات جدی یادگیری و سازگاری از جمله شکست تحصیلی، افسردگی شدید، مشکلات با همسالان، سوء مصرف مواد و بزهکاری را نشان دهند (برک، ترجمه سید محمدی، ۱۳۸۵).

¹ -Coming

بنابر آن چه گذشت باید گفت پایه تشکیل خانواده براساس انس و تفاهم، محبت و مودت، همدلی و همکاری است. درگیری و تعارض، زمینه را برای تزلزل خانواده و برهم ریختن ارکان آن فراهم می سازد و کانون پر مهر و عطوفت را به محیطی سرد تبدیل می کند. محیط سرد چون موربانه ای بنای زندگی را می خورد و بنای سعادت را فرو می ریزد. شوق و خوشبختی و امید را در آن زایل می سازد. محیط سرد برای فرزند، محیطی بی روح است، در آن احساس امنیت و شادابی ندارد، احساس می کند چنان محیطی برای او لذت بخش نبوده و از فروغ عاطفه در آنجا برای او خبری نیست به نحوی که تصور می کند در چنان محیطی بدبخت است و از آن رنج می برد، چرا که فکر و ذهن آنها درگیر است. چنین افرادی در امر تحصیل دچار رکود هستند و پیشرفت قابل ملاحظه ای از خود نشان نمی دهند. آنها در زندگی امیدی ندارند تا به خاطر آن درس بخوانند، احساس خوشبختی ندارند تا به آن خاطر حرکتی از خود بروز دهند (قائمی، ۱۳۷۸).

داشتن زندگی متعالی بدون خانواده میسر نیست و تأمین حیات سالم فردی و اجتماعی بدون آن ممکن نخواهد بود و در تأمین سعادت اجتماعی فرزندان نقش فوق العاده ایفا می کند. افراد موفق کسانی هستند که در محیط خانوادگی از شرایط مساعدی برخوردار بوده و مخصوصاً والدین آنها تفاهم و توافق شایسته ای داشته اند، چرا که شرایط انضباطی، اخلاقی، اقتصادی و عاطفی خانواده ممکن است به گونه ای باشد که فرزند را برای بهتر زیستن و تفوق بر امور، آمادگی بخشد و در امر تحصیل و پیشرفت او مفید و مؤثر و یا برعکس او را از تحصیل و پیشرفت باز دارد.

منابع

- برک، لورا، ای (۱۳۸۵). روان شناسی رشد (ترجمه: سیدمحمدی). تهران: ارسباران (تاریخ انتشار به زبان اصلی، ۲۰۰۱).
- ثقفی، فریبا (۱۳۸۵). رابطه متغیرهای فردی، خانوادگی و تحصیلی با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان دبیرستانی شهر تهران. پایان نامه کارشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران مرکز.
- حیدری، محمود، و مظاهری، محمدعلی، و پوراعتقاد، حمیدرضا (۱۳۸۴). رابطه باورهای ارتباطی با احساسات مثبت نسبت به همسر. فصلنامه خانواده پژوهی. ۲، ۱۳۰-۱۲۱.
- گاردنی، ری (۱۳۷۶). خانواده های موفق و تربیت فرزندان (ترجمه بخشی). تهران: نی ریز.
- فتحی آشتیانی، علی و احمدی، خدابخش (۱۳۸۴). بررسی ازدواج های موفق و ناموفق در بین دانشجویان. دو ماهنامه دانشور، ۷، ۹-۱۶.
- قائمی، علی (۱۳۷۸). کودک و خانواده نابسامان. تهران: انجمن اولیاء و مربیان.
- هترینگتون، ای. میویس، و پارک، راس دی (۱۳۷۳). روان شناسی کودک از دیدگاه معاصر ترجمه: جواد طهوریان و همکاران. جلد دوم. آستان قدس رضوی.
- هومن، حیدرعلی (۱۳۸۰). تحلیل داده های چندمتغیری در پژوهش رفتاری. تهران: پارسا.
- Anderson, James, G. (1987). Structural equation models in the social and behavioral sciences: model building. *Child development*, 58, 49- 64.
- Banes . R. (2004) Adult attachment and marital satisfaction : Evidence for dyadic configuration effects . *Journal of Social and Personal Relationships* , 21 , 273-282 .
- Bradley , R. H., & Caldwell , B . M. (1976). Early home environment and changes in mental test performance in children form 6 to 36 months. *Developmental Psychology* , 12, 93-97.

- Canary, D. J., & Cupach, W. R. (1988). Relational and episodic characteristics associated with conflict tactics. *Journal of Social and Personal Relationships*, 5, 305-325.
- Canary, D. J., & Stafford, L. (1994). Maintaining relationships through strategic and routine interaction. In D. J. Canary and L. Stafford (Eds.), *Communication and relational maintenance*, 3-22. San Diego, CA: Academic Press.
- Coltrane, S. (1990). Birth timing and the division of labor in dual-earner families. *Journal of Family Issues*, 11, 157-181.
- Colman, M. (1993). The role of parental interaction in achievement motivation. *Journal of Social Psychology*, 133, 6, 133.
- Comings, S. Mark and Watson Ann O, Reilly (1997). *Fathers in family context: effect of marital quality on child adjustment* edited by Michael E. Lamb. John Wiley and sons. New York
- Gilbert, L. A. (1985). *Men in dual-career families: Current realities and future prospects*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Gonzalez-Pienda, J. A., Nunez, J. C., Gonzalez-Pumariega, Alvarez, L., Roces, C., Garcia, M. (2002). A structural equation model of parental involvement. Motivation and attitudinal characteristics, and academic achievement. *The Journal of Experimental Education*, 70, 3, 257-287.
- Gottman, J. M. (1994). *What predicts divorce: the relationship between marital process and marital outcomes*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Koutsoulis, M. K., & Campbell, J. R. (2001). Family processes affect student's motivation and science and math achievement in Cypriot high schools. *Structural Equation Modeling*, 8, 1, 108-127.
- Merchant, G. J., Paulson, S. E., & Rothlisberger, B. A. (2001). Relations of middle school student's perceptions of family and school contexts with academic achievement. *Psychology in the School*, 38, 6, 505-519
- Pederson, F. A., Anderson, B. T., & Cain, R. L. (1977). *An approach to understanding linkages between the parent-infant and spouse relationships*. Paper presented at the society for Research in Child Development, New Orleans.
- Steuber, K. R. (2005). Adult attachment, conflict style and relationship satisfaction: comprehensive model. 3-18.

Relationship between marital satisfaction and conflict tactics of parent (*mothers*) with academic achievement of their children (*daughters*)

Dibaj Froshany, F.S. (MA)

Emamipour, S. (Ph.D)

Mahmodi, GH. (Ph.D)

Abstract

The present study was conducted in order to measure the relationship between marital satisfaction and conflict tactics of mothers with the academic achievement of their daughters. The sample of the study consisted of 250 female students at high school levels. They were selected by means of accessible sampling method from 20 districts in Tehran which were divided into two groups (districts 1 to 10 and districts 11 to 20). Marital satisfaction and conflict tactics of mothers were measured by means of Hendric's Marital Satisfaction Inventory and Struss's Conflict Tactics Scale, respectively. The present study was a correlational study. Results of the study showed that: There was a positive relationship between marital satisfaction of the mothers and academic achievement of their daughters. Mothers' conflict tactics and their daughters' academic achievement were negatively correlated. Conflict tactics employed by the mothers were good predictors of children's academic achievement.

Key Words: *Marital Satisfaction, Conflict Tactics, Academic Achievement*